

III. plenarna seja Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije

Referat tovariša Miše Pavičevića O VLOGI SINDIKATOV PRI USPOSABLJANJU DELOVNIH LJUDI ZA VODSTVO GOSPODARSTVA

Včeraj se je v sindikalnem domu v Beogradu začela XIII. plenarna seja Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije.

Plenum, ki mu predseduje predsednik Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj, bo pretresal vprašanje usposabljanja delavcev za vodstvo gospodarstva in naloge sindikatov pri preskrbovanju delavcev in uslužbencev. Plenum bo pretresal tudi proračun ZSJ in finančne odredbe ZSJ za 1951 ter nekatera organizacijska vprašanja.

Na plenarni seji je imel sekretar Miša Pavičević referat o vlogi sindikatov pri usposabljanju delovnih ljudi za vodstvo gospodarstva.

Ustanavljanje delavskih svetov in prehod k upravljanju gospodarstva po neopredeljenih proizvajalcih — je dejal v referatu Mišo Pavičević — je imelo za posledico, da so se pojavila nekatera napačna pojmovanja vloge sindikatov. Tako na primer je težnja po pasivnosti sindikatov posledica naziranja, da delavski sveti popolnoma nadomeščajo sindikate, da je celo sprejetje zakona razumeti, kot da bi bil nadaljnji obstoj sindikalnih organizacij odveč. Po teh naziranjih delavci sedaj sami upravljajo podjetje in ni več potrebno, da bi jih nekdo štutil, če sami rešujejo vsa svoja vprašanja po upravnih odborih in delavskih svetih, ki jih sami volijo in odstavljajo. Zaradi takega naziranja so nekateri tovariši ušermili celotno dejavnost svojih organizacij k izključno kulturno-izobraznemu delu, meneč, da je postala gospodarska in zaščitna funkcija sindikatov v novih pogojih nepotrebnosti.

Tovariš Pavičević je poudaril, da je tako presojanje novega položaja shematično in mehanično. Ne upošteva vloge sindikatov in zapletenosti postopka pri prevzemanju uprave po proizvajalcih ter prehodnega obdobja, v katerem se delo delavskih svetov dopolnjuje z dejavnostjo sindikalnih organizacij.

Sestavni del vloge sindikatov v sodobnih pogojih je vprašanje odnosa sindikatov do delavskih svetov in upravnih odborov podjetij. Na sindikalnih je znaten del odgovornosti za pravilno delo in uspešni razvoj delavskih svetov in upravnih odborov podjetij, njihova naloga je ne le izobraževanje delavcev, marveč tudi neposredna podpora pri odstranjanju pomanjklivosti v organizaciji dela, pri aktivizaciji kolektivov in reševanju gromotnih potreb delavcev in uslužbencev. To bo zapletena in dolgotrajna naloga, polna borbe proti zaostalosti, za spoznavanje zakonov ekonomije, spoznavanje lastnih napak itd.

Ta pomoč sindikatov je neogibna prav danes, ko delavski sveti začinjajo svoje delo. Več delavskih svetov in upravnih odborov je že v začetku pokazalo sposobnost za vodstvo in doseglo lepe uspehe pri izpolnjevanju plana, organizaciji dela, dviganju storilnosti dela, odkrivanju skrivnih rezerv v podjetju, raznovrstnih prihrankih itd. Izpodbiti so vsi obrekovalni argumenti infermbiroja in reakcije, da delavski razred nima organizacijske sposobnosti. Toda ti uspehi ne smejo delati utvar o preprostem prehodu k novemu sistemu vodstva in priletnosti delavcev k upravnim podjetjem. Treba je opozarjati na pomanjklivosti in napake delavskih svetov, ki jih je mogoče odstraniti ob neposredni pomoči sindikalnih organizacij. V nekaterih delovnih kolektivih članj delavskih svetov in upravnih odborov še ne poznajo svojih pravic in dolžnosti. Zato je neodložljiva naloga, da razložimo bistvo zakona o upravljanju podjetij in pojasnimo vlogo in funkcije delavskih svetov in upravnih odborov. V nekaterih delavskih svetih ima direktor prevladujoč položaj, člani sveta pa so pasivni. Sindikalne organizacije morajo posredovati in zavračati težnje in naziranja, ki zapostavljajo delavski svet ter razumejo pri tem vlogo direktorja kot voditelja delovnega procesa. Dejavnost delavskega sveta in upravnega odbora se mora čutiti v vseh vprašanjih, ki jih rešujejo ti organi na temelju zakona o upravljanju gospodarskih podjetij. Sindikalne organizacije morajo posvetiti večjo pozornost sestavi upravnega odbora podjetja, da bodo v upravnih odbore izvoljeni delavci in uslužbenci, ne pa večinoma uslužbenci, kot se je večkrat dogajalo. Posamezni delavski sveti in upravni odbori prevzemajo tudi funkcije sindikalnih in družbenih organizacij v podjetju, n. pr. v kulturno-izobraznem delu. To odvrta pozornost delavskih svetov in upravnih odborov od osnovnih problemov: vodstva proizvodnje in organizacije dela. Sindikalne organizacije morajo pomagati delavskim svetom in upravnim odborom, da se bodo osvobodili reševanja manj važnih vprašanj in zajeli ključne probleme podjetja. To so nekateri pomanjklivosti pri delu delavskih svetov in upravnih odborov, ki jih je treba odpravljati ob stalni pomoči sindikalnih organizacij.

Sindikati, je dejal nato tovariš Pavičević, so množične organizacije delavskega razreda, delavski sveti in upravni

odbori pa so organi uprave. Ne glede na to, da se nimamo izdelanih oblik za upravljanje podjetij, imajo sindikati raznovrstne organe in organizacijske oblike, po katerih lahko razgibajo množice, vplivajo nanje in jih pritegnejo k upravljanju. Čeprav so delavski sveti izvoljeni od delavcev, čeprav so njihovi organi za upravljanje, so kot pooblaščenec kolektiva v drugem položaju, kakor pa sindikati, kot družbena prostovoljna organizacija delavcev. Zaradi tega v gospodarski in politični aktivizaciji množice sindikatov nikakor ne morejo zamenjati delavski sveti in upravni odbori kot organi, na katere prenesejo delavci svoje pravice do upravljanja proizvodnje.

V borbi za izgrajevanje delavskih svetov kot organov za neposredno upravljanje proizvodnje po neposrednih proizvajalcih imajo sindikati odgovorno dolžnost, da izobrazijo in izučijo delavce za upravljanje gospodarstva in socialistične države. Ko je poudaril, da mora biti izobraževanje in učenje delavcev v novih pogojih glavna oblika dela sindikatov, je tovariš Pavičević dejal: »Nadaljnji razvoj delavskih svetov, vključevanje vedno širših množic v neposredno upravljanje proizvodnje po delavskih svetih in upravnih odborih bo v še večji meri poudarilo to vlogo sindikatov. Hkrati z odmiranjem zaščitne funkcije se bo večal pomen sindikatov kot organizatorjev vzgoje in izobraževanja delavskega razreda, večala se bo vloga sindikatov kot šole socialističnega vzgajanja delavskega razreda. To dejstvo mora biti izhodišče pri določanju naše nadaljnje smeri in iskanju organizacijskih in drugih oblik za sistematično delo pri izobraževanju in vzgajanju delavskega razreda naše države.«

V čim krajšem roku je treba v praksi izvesti, da bodo vsa sindikalna vodstva proučevala politični položaj in druga vprašanja agitacijsko-propagandnega dela v kolektivu in na svojem območju. Vodstva, ne pa komisije morajo izvesti ukre-

pe za socialistično vzgajanje in kulturno rast delavcev in uslužbencev, z drugimi besedami, vsa sindikalna vodstva se morajo ukvarjati z vprašanji agitacijsko-propagandnega dela. V novih pogojih postaja politično in prosvetno delo osnovna dejavnost, osnovna naloga sindikalne organizacije. V novem položaju je nujno, da pridobimo za vzgajanje in izobraževanje delavcev ne enega, marveč več članov uprave sindikalne podružnice. Število članov upravnega odbora, ki bodo zadolženi za agitacijo in propagando, bo odvisno tako od velikosti podjetja, kakor tudi od težine problematike. V manjših kolektivih in drobni sindikalnih organizacijah ne smemo šablonsko razdeliti delo med člane upravnega odbora in ustanavljati posebne komisije, pač pa si moramo prizadevati, da bo predsednik podružnice odgovoren za agitacijsko-propagandno delo v organizaciji.

Tovariš Pavičević je nadalje poudaril, da morajo vsi sindikalni forumi, od podružnice do vsedržavnih odborov in centralnih uprav preusmeriti svoje delo k reševanju vprašanj izobraževanja in vzgajanja delavcev. Centralni odbor Zveze sindikatov Jugoslavije je skupaj s Svetom za znanost in kulturo vlade FLRJ in republičkimi ministri za prosveto ter glavnimi odbori sindikatov proučil to vprašanje in določil sistem izobraževanja delavcev v naši državi. Na podlagi teh sklepov, ki bodo dobili zakonsko obliko, bi imeli tri stopnje splošnega izobraževanja delavcev: pripravljalni prosvetni tečaj, osnovni prosvetni tečaj in šole za splošno izobrazbo delavcev.

Pripravljalni prosvetni tečaj bi trajal 6 mesecev in bi moral poleg pismenosti dati delavcem tudi elementarno znanje iz računstva, zgodovine in zemljepisja Jugoslavije. Ta tečaj bi dajal delavcem širše znanje kot dosedanja tečaja proti nepismenosti ter bi pomenil stopnjo k nadaljnjemu šolanju delavcev — osnovnemu prosvetnemu tečaju.

Nadaljevanje na 2. strani.

V zadrugi na Ježici so pravočasno popravili vse poljske pridelke, jesenska setev je ponekod že vzklila. Precej njiv so globoko preorali, da bo zemlja bolje počivala čez zimo. Škoda, da se niso dotaknili še melj, ki ločijo majhne parcelice. Sneg lahko pade; ne bo povzročil skrbi zadrugnikom. Na sliki: Ježenske zadrugne obrežujejo revo, ki je letos prav lepo obrodila.

»Indus« za pol točke pred vrhniškimi usnjariji

Ljubljana, 15. novembra
Današnji nepričakovani obisk komisije iz vrhniške usnjarne in iz kranjskega »Standarda« ni kolektiva v »Indusu« prav nič sprevljal iz ravnotežja. Iz prvega napol presenečenega »zakaj?« se je hitro raznesel glas po tovarni: »Kontrolirat, oziroma prepričati so se prišli, ali smo upravičeno v prvem krogu turnirskega tekmovanja premagali vrhniške usnjarije!«

In sleherni delavec je v »Indusu« nekaj časa razmišljal o tem... Ali smo torej upravičeni zmagovalci v prvem krogu?

200.000 km so prevozili z lokomotivo brez popravila

Strojvodje zagrebške kurilnice Hrvoje Markul, Franjo Knežič in Ivan Ognjiščak so se zavezali, da bodo s svojo lokomotivo prevozili brez popravila in zastoja 200.000 km. Njihova lokomotiva pa vozi na najtežavnejši progi v državi: Zagreb—Split.

Pred dvajsetimi meseci so prevzeli veliko obveznost, ki so jo zdaj izpolnili. Kljub temu pa lokomotiva ne bo šla v popravilo niti še zdaj. Računajo, da bo mogla voziti še do konca februarja prihodnjega leta, ali še 30.000 kilometrov. Strojvodje so doslej tudi prihranili mnogo goriva in maziva. Redno porabijo po 10% manj premoga in za 20% maziva.

lu? Zakaj ne, saj smo za pol točke boljše od Vrhničanov! Novica o prihodu komisije je raznela vse kolektive. Povsod pomnenki med delavci, kolikor je sploh mogoče govoriti med bučnim ropotanjem strojev in sodov... Nekdo je celo rekli: »Ali nam Vrhničani res ne zaupajo?« In drugi: »Morda mislijo, da smo jih v soboto, ko smo jih »nesli«, ogojufali?...«

Pa se je pozornost zaradi prihoda komisije prav kmalu usmerila v tisti delovni polet, ki je v »Indusu« že udomačen. Sleherni delavec pa je brez dvoma prepričan, da je njihova zmagaja — čeprav gre samo za pol točke prednosti pred vrhniško usnjarno — v prvem krogu z 22 in pol točke, upravičena!

Postati zmagovalec — zaenkrat je v prvem krogu — izmed desetih podjetij usnjarsko-gumarske proizvodnje v Sloveniji končno ni preprosta stvar! Kajti tekmeči, predvsem pa vrhniški usnjariji, so močni. Vendar se »Indus« nikogar ni ustrašil! Tri brigade, ki so jih sestavili v »Indusu« za tekmovanje — brigada »Stane Rozman«, ki izdeluje podplatno usnje, brigada »Stane Hugolin« v strojnici in brigada »Franc Kračman« v lužnici — vsekakor jamčijo za uspehe. In čeprav so njihove brigade sestavljene iz tekmovalcev in tekmovalke različne starosti, se je storilnost že v prvem krogu tekmovanja povečala za nad 167%. Med posamezniki pa je brez dvoma prvi Valentin Skopec, večkratni udarnik pri

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Tretja plenarna seja Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Zunanjepolitične vesti — Blesteča stran v gospodarskem sodelovanju narodov

V okraju Kranj dolgujejo 5 vagonov masti in nad 2 milijona litrov mleka

Fizkultura — Dopisi — Obvestila

PREOSNOVA VLADE LR SLOVENIJE

Ljubljana, 15. novembra 1950.
Na današnji seji Prezidija Ljudske skupščine LR Slovenije, kateri je predsedoval tovariš Josip Vidmar, je bil po predlogu predsednika vlade tovariša Miše Marinka sprejet naslednji ukaz o preosnovi vlade LRS:

I. Razrešijo se:

1. dolžnosti ministra za znanost in kulturo LR Slovenije dr. Jože Potrč;
2. dolžnosti predsednika Komisije drž. kontr. LR Slovenije Vlado Krivic;
3. dolžnosti ministra za ljudsko zdravstvo LR Slovenije dr. Marjan Ahčin;
4. dolžnosti ministra za soc. skrbstvo LR Slovenije dr. Anton Kržišnik.

II. Imenujejo se:

1. za ministra za znanost in kulturo LR Slovenije Boris Zihnerl, do sedaj direktor Instituta za družbene vede v Beogradu;
2. za ministra za ljudsko zdravstvo LR Slovenije dr. Jože Potrč, do sedaj minister za znanost in kulturo LR Slovenije;
3. za ministra za socialno skrbstvo LR Slovenije dr. Marjan Ahčin, do sedaj minister za ljudsko zdravstvo LR Slovenije;
4. za predsednika Komisije drž. kontrole LR Slovenije Mira Svetinova, do sedaj tajnik Ljudske skupščine LR Slovenije.

Tovariš Vlado Krivic je razrešen dolžnosti predsednika Komisije državne kontrole vlade LR Slovenije zato, ker je predvideno, da prevzame odgovorno politično funkcijo v mestu Ljubljani. Ker se je vrnil v Slovenijo tovariš Boris Zihnerl, dosedanj direktor Instituta za družbene vede v Beogradu, in sprejel resor za znanost in kulturo v vladi LR Slovenije, je utemeljena nadaljnja sprememba v resorih za zdravstvo in socialno skrbstvo. Tovariš dr. Anton Kržišnik bo prevzel odgovorne dolžnosti izven vlade LR Slovenije.

Iz sekretariata
Prezidija Ljudske skupščine LR Slovenije.

Z ZASEDANJA ZADRUŽNEGA SVETA V MARIBORU

Prevelike ohišnice največja ovira zadrugne rasti

Nedavno je bilo v Mariboru zasedanje zadrugnega sveta za okraja Maribor-okolica in mesto. Zasedanja se je udeležilo 61 delegatov KDZ, ki so pretresli dosedanje delo zadrug, izvolili predsednika sveta in 14 članov upravnega odbora. Sprejeli so plan sklada za letošnje leto in proizvodnji plan za leto 1951.

Iz poročila, ki ga je podal poverjenik za kmetijstvo tov. Anderlič je razvidno, da se je v letošnjem letu vključilo v zadruge v okraju Maribor-okolica 46 družin s skupno površino 508 ha zemlje. Tako zavzema danes zadrugi sektor v okraju 7.350,90 ha zemlje. Da pa se v zadrugah letos ni vključilo več kmetijev, sta predvsem dva vzroka: slaba agitacija za osnivanje novih zadrug, drugi vidnejši vzrok pa je v tem, da so doslej obstoječim zadrugam okrajni odbor in krajevni ljudski odbor nudili premalo pomoči. Prav tako je okraj posvečal premalo pozornosti zadrugni kapitalni

gradnji, zaradi česar je letošnje leto ostalo mnogo neizkoriščenega kredita; saj je izkoriščen doslej le 30%. V tem letu so zgradili, ali bolje rečeno, preuredili nekaj gospodarskih poslopij, na novo so zgradili le svinjake v nekaterih zadrugah. Seveda so bile tudi objektivne težave, ki so ovirale gradnjo, tako pomanjkanje strokovne delovne sile materiala, vendar pa te težave niso take, da bi v tolikšni meri vplivale na izvršitev gradbenega plana. Nekateri zadrugi se sploh ne zanimajo za gradnjo skupnih hlevov, to pa predvsem iz špekulativnega namena posameznih zadrugnikov.

Vprašanje ohišnic tudi v zadrugah okraja Maribor-okolica še ni rešeno. Še vedno imajo bivši večji kmetje prevelike ohišnice. Sklicujejo se na to, da so izdali v zadrugo več zemlje. To je zadržalo zlasti v zadrugi Dobrovci, kjer so si kmetje poleg velikih ohišnic pridržali najboljše njive, iz katerih dobivajo lepe dohodke, zaradi česar za delo na zadrugnih njivah niso zainteresirani. To potrjuje tudi dejstvo, da so v omenjeni zadrugi zadrugniki v mesecu septembru opravili povprečno le 9 delovnih dni, medtem, ko je še danes na zadrugnih njivah okrog 20 hektarov krompirja v zemlji.

Referatu je sledila diskusija. Skupno so predelali vprašanje uredbe o dodelitvi strojev in traktorjev posameznim zadrugam. Za zadrugo je to velika pridobitev, saj bodo na ta način lahko hitreje opravile poljska dela predvsem pa jesensko kot spomladansko setev. Doslej se je večkrat dogajalo, da nekateri traktorske postaje do zadrug niso imele pravilnega razumevanja. Tak primer je bil v Smarjeti, kjer so traktoristi traktorske postaje orali in sejali pri privatnih kmetih in niso zadrugi nudili pomoči v taki meri, kot bi to bilo potrebno.

Govorili so o osnovanju zadrugnega sklada, ki doslej v zadrugah ni obstajal. Vso zadrugno orodje in poljedelske stroje so zadrugam popravljali privatniki, ki so večkrat od zadrug zahtevali plačilo v naravi.

Ob priliki zasedanja zadrugnega sveta je bila podeljena tudi prehodna zaščitna najboljši zadrugi. Zastavico je prejela zadruga Cirknica, ki je kljub pomanjkanju delovne sile spravila vse poljske pridelke. Drugo mesto si delita zadruga Srečina in Hoče, tretje mesto sta si priborili zadruga Pesnica in Marjeta, medtem ko je zadrugi Jerjavci bilo dodeljeno četrto mesto.

Za predsednika zadrugnega sveta so izvolili tov. Brusa, predsednika zadruge v Srečini. Prva najvažnejša naloga upravnega odbora je, da poskrbi, da bo setev v zadrugah čimprej končana.

USPEHI MEHANIZACIJE V PREMOGOVNIKU V KREKI

V premogovniku v Kreki so nedavno zelo uspešno mehanizirali delo s strojem skreperjem. Poprej so potrebovali mnogo več ljudi za prevoz premoga. Nov delovni način so uvedli po predlogu delavskega sveta.

Delavski svet je tudi zastavil strokovnjakom vprašanje, ali bi bilo mogoče skreper montirati na odkopu. Na odkopu bi delala le dva delavca. Društvo inženirjev in tehnikov je prevzelo nalogo, da prouči uvedbo skreperjev na odkopu. Strokovnjaki že dajejo predloge za izpopolnitev novega delovnega načina, od katerega si zelo mnogo obetajo. Pričakujejo, da se bo proizvodnja zelo povečala, število delovnih moči pa zmanjšalo.

Prva zvezna konferenca vojaških vojnih invalidov

V Beogradu se je včeraj začela prva zvezna konferenca vojaških vojnih invalidov Jugoslavije, na kateri bodo govorili o dosedanjem delu in bodočih nalogah Zveze. Konferenco je pozdravil podpredsednik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Marko Vujačić, nato pa je izročil odklonsko invalidom, ki so se izkazali pri graditvi države.

Na konferenci so navzoči tudi predsednik Zveze za promet z blagom vlade FLRJ in član CK KPJ Osman Krabegović, predsednik Komiteja za socialno skrbstvo Gustav Vlahov, zastopnik JA podpolkovnik Jovan Vujošević, zastopnik invalidov Trsta in Slovenske Koroške ter zastopniki zveznega odbora Ljudske fronte in Glavnega odbora Zveze borcev.

Predsednik Centralnega odbora Zveze vojaških vojnih invalidov generalni poročnik Milivoje Milojević je imel poročilo o štiriletnem delu Zveze.

strojilnih sodih in jamah, ki je dvignil storilnost na 367,8%.

V prvem krogu turnirskega tekmovanja, ki je trajal od 2. do 11. novembra, so prvo mesto z 22 in pol točke »odnesli« v »Indusu«. Za njimi, samo s pol točke razlike, so Vrhničani. Prvo mesto med brigadami je zasedla »Indusova« brigada »Staneta Hudolina«. Vodil jo je Ivan Babnik in v tem krogu še ni bila poražena. Drugo mesto si delita brigadi z Vrhniče in iz Konjic, tretje mesto pa je zasedla brigada »Franca Kračmana« iz »Indusa«.

V ponedeljek 13. t. m. se je pričelo drugo kolo turnirskega tekmovanja v usnjarsko-gumarski proizvodnji. V »Indusu« niso popustili. Že v prvem dnevu je prva brigada povečala storilnost od prejšnjega kola za 15,3%, druga za 97,3% in tretja brigada za 14,7%. Najboljši delavec druge brigade, Valentin Skopec, pa je v prvem dnevu dvignil storilnost na 449,3%.

Kolektiv »Indusa« pa ne bo obsedel na »slavniški« prve zmagel! Že sedanji uspehi zadnjih dveh dni upravičeno dokazujejo, da se ne bodo uspravili. Čeprav bo drugi krog težavnejši, ne bodo odnehali, zlasti ker se tudi vrhniški usnjariji niso potolažili s porazom. V »Indusu« zdaj samo pričakujejo — tekmovalni odgovor Vrhničanov.

Kaj pa vrhniški usnjariji porečejo k temu?... —ba

V socialnem odboru OZN

Sprejeta jugoslovanska resolucija o vključitvi gospodarskih, socialnih in kulturnih vprašanj v mednarodni pakt o človeških pravicah

Flushing Meadows, 15. nov. (Tanjug) Odbor za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja je sprejel večeraj s 23 glasovi proti 17, 10 delegacij pa se je glasovanja vzdržalo, jugoslovanski predlog resolucije o vključitvi gospodarskih, socialnih in kulturnih vprašanj v mednarodni pakt o človeških pravicah. V sprejeti jugoslovanski resoluciji je med drugim rečeno: »Generalna skupščina odloči, naj se v pakt o človeških pravicah sprejmejo tudi gospodarske, socialne in kulturne pravice. Generalna skupščina poziva gospodarsko-socialni svet OZN, naj zahteva od komisije za človeške pravice, da bo sprejeta v duhu splošne deklaracije o

človeških pravicah v mednarodni pakt jasna formulacija, ki bo zagotovila gospodarske, socialne in kulturne pravice človeka, in sicer skladno z državljanstvom in političnimi pravicami.

Jugoslovanski predlog resolucije je bil sprejet po daljši razpravi, na kateri so se nekatere delegacije srdito upirale. Sklep socialnega odbora je zelo pomemben, vendar ni gotovo, če bo plenum Generalne skupščine odločil enako, kajti za to bo potrebna dvetretjinska večina, za sklep v odboru skupščine pa je zadostna navadna večina.

POSEBNI POLITIČNI ODBOR JE RAZPRAVLJAL O RASNI PRISTRANOSTI V JUŽNOAFRIŠKI UNIJI

Indijci v tej državi nimajo volivne pravice, pravice vstopa v restavracije, parke, avtobuse itd.

Flushing Meadows, 15. nov. (Tanjug) Posebni politični odbor je začel večeraj razpravljati o položaju Indijcev v Južnoafriški uniji. Indijski predstavnik je izjavil, da ravnajo s približno 300.000 Indijci v tej državi zelo pristransko. Načrt resolucije, ki ga je predložila indijska delegacija, poziva vlado Južnoafriške unije, naj takoj izda potrebne ukrepe, da bo prenehala rasna pristranost. V načrtu zahtevajo za indijsko manjšino iste pravice, kakor jih ima druga prebivalstva. Južnoafriška unija naj bi takoj izdala potrebne ukrepe, da bi se položaj Indijcev zboljšal in spravil v sklad z načeli Ustanovne listine ZN in načeli deklaracije OZN o človeških pravicah. Indijski delegat je poudaril potrebo, da se sprejme ta resolucija, in opozoril, da so danes Indijci v Južnoafriški uniji oropani temeljnih človeških pravic (volivne pravice, pravice do vstopa v restavracije, parke, avtobuse itd.). Vprašanje indijske manjšine v Južni Afriki je predložila indijska delegacija OZN že leta 1946.

V odgovoru na obtožbe indijskega delegata je predstavnik Južnoafriške unije izjavil, da je položaj Indijcev v njegovi državi stvar njegove vlade in da torej Zdrženi narodi niso upravičeni vmešavati se v notranje zadeve njegove države.

Delegati Birme, Iraka, Indonezije, Libanona in Egipta so podprli predlog indijske delegacije. Iraki predstavnik je poudaril, da je surova pristranost, ki jo izvajajo nad indijsko narodno manjšino v Južnoafriški uniji, vprašanje, ki brezpogojno spada v pristojnost Zdrženih narodov. Opozoril je, da gre za kršitev načela o enakopravnosti belokožev in pripadnikov drugih ras, za teptanje temeljnih človeških pravic in kršitev načel, ki jih je slovesno razglasila OZN in ki jih morajo vse države izvajati.

Zunanji minister Indonezije Mohamed Rum je izjavil, da prevladuje v Južnoafriški uniji rasistična teorija o višji vrednosti bele rase nad drugimi rasami. Opozoril je, da je ta rasistična teorija nevarna za mir in varnost na svetu.

V večerajšnji razpravi je samo avstralski predstavnik podprl mnenje južnoafriške delegacije, da je vprašanje položaja Indijcev v Južnoafriški uniji notranja zadeva te države, da spada v izključno pristojnost južnoafriške vlade in da Zdrženi narodi niso upravičeni razpravljati o tem vprašanju.

Danes bo sestanek Varnostnega sveta,

na katerem bodo razpravljali o udeležbi kitajskih čet na Koreji

Lake Success, 15. nov. (Tanjug) Za četrtke popolno je bil določen sestanek Varnostnega sveta, na katerem bodo razpravljali o palestinjskem problemu obravnavali tudi vprašanje udeležbe kitajskih čet v oboroženem spopadu na Koreji na strani severno-korejskih sil.

V Koprso so ustanovili Društvo zgodovinarjev

Koper, 15. nov. (Tanjug). V Koprso so ustanovili Društvo zgodovinarjev Istrskega okrožja. Glavna naloga tega društva bo proučevanje dogodkov iz zgodovine Slovencev, Italijanov in Hrvatov z območja Istrskega okrožja.

Prebivalstvo Istrskega okrožja se pripravlja na volitve vodstva SIAU

Koper, 15. nov. (Tanjug). V Istrskem okrožju se je razvil živahno tekmovalni na čast volitve vodstva Slovensko - italijanske antifasistične unije, ki bodo 10. decembra. Pred nekaj meseci so vstopile v SIAU vse množične organizacije Istrskega okrožja, tako da je sedaj SIAU splošna ljudska politična organizacija, v katere aktivnih delajo vsi Slovenci, Italijani in Hrvati.

Samo v Izoli se je zadnje dni vpisalo v organizacijo približno 500 novih članov, v okraju Buje pa več kot 700. Prebivalci Istrskega okrožja tekmujejo pri prostovoljnem delu za zgraditev številnih pomembnih objektov in na kulturno-prosvetnem področju. Predčerašnjim je pri prostovoljni delovni akciji v Koprso sodelovalo več kot 1000 članov SIAU, Italijanov in Slovencev. Delali so na 8 gradbiščih in opravili skoraj 8000 prostovoljnih delovnih ur.

Vpoklicel rekrutov v ZDA

Washington, 15. nov. Reuter poroča, da je ameriška vojska poklicala pod orožje za januar 1951 40.000 rekrutov. Skupno število rekrutov, ki so bili poklicani pod orožje od začetka spopada na Koreji, se je s tem zvišalo na 250 tisoč mož. Ameriške mornariške in letalske enote še zmeraj dopolnjujejo s prostovoljci.

Izvajanje programa za pomoč nerazvitim področjem bo vodil Bennet

Washington, 15. nov. Reuter poroča: Predsednik ZDA Truman je določil, da bo Henry Garland Bennett, predsednik komisija za kmetijstvo in rudarstvo v Oklahomi, vodil izvajanje Trumanovega programa za tehnično pomoč nerazvitim državam.

USTANOVLJEN KOMITE ZA REPARACIJO GRŠKIH OTROK

Lake Success, 15. novembra (UP). — Glavni politični komite generalne skupščine je v sredo s 53 glasovi sklenil, da se ustanovi komite treh narodov, ki bo pomagal pri čimprejšnji repatriaciji grških otrok, ki so jih med grško državljansko vojno odvedli v komunistične dežele. 5 delegacij sovjetskega bloka se je glasovanja vzdržalo. Resolucija, ki so jo predložile Avstralija, Danska, Francija in Nizozemska, je v novi komite imenovala Peru, Filipine in Švedsko.

NA KOREJI BORBE PATRULJ

Kitajske čete so izginile s severozapadnega dela korejske fronte

Beograd, 15. nov. Reuter poroča, da so bile borbe na Koreji danes omejene v glavnem na dejavnost patrulj. Britanske patrulje so šle skozi Pakčon, 12 km od reke Congčon, ne da bi naletele na severnokorejske ali kitajske enote. Kakor poročajo, so enote prve ameriške konjeniške divizije v Voniju in Jongjonu. Na vzhodnem delu fronte so zadele enote sedme ameriške divizije na odpor, ko so šle v napad proti mandžurski meji, ki je oddaljena okrog 50 km. Te enote so dobile iz letal zimsko obleko, ker je v vsej Severni Koreji nastopila huda zima.

Južnokorejska divizija »Kapitol« je zavrnila nasprotnikov napad v bližini pristanišča Songčžina. Stab generala Mac Arthurja sporoča, da so kitajske čete zginile z vsega severozahodnega dela korejske fronte, ki je dolg 400 kilometrov, ter se umakile proti mandžurski meji. Čeprav je nasprotnik zapustil prvotno pripravljene položaje, je hud mrzav skoraj popolnoma

ustavil napredovanje Mac Arthurjevih enot.

Severnokorejsko poveljstvo je sporočilo, da so imele severnokorejske enote v torek borbe na položajih, ki so jih prej držale.

Trideset ameriških veletrdnjav je vrlo 300 ton bomb na Kerjong, važno križišče na korejskomandžurski meji, ki leži na cesti ob vzhodni korejski obali. Med bombardiranjem mostov pri Sinuidžiju na mandžurski meji so ameriški bombniki »B 29« zrušili neko nasprotnikovo letalo s pogonom na stisnjen zrak sovjetskega tipa »MD-5«. Na Sinuidži so vrgli 140 ton rušilnih bomb.

Grški bataljon za Korejo se je vkrcal

Atene, 15. nov. (AFP). Danes se je vkrcal na grško ladjoladjo grški bataljon za Korejo. Ministrski predsednik Venizelos in šef ameriške vojaške misije v Grčiji sta bila med osebnostmi, ki so opazovale vkrcavanje.

Referat sekretarja Miše Pavičevića

NA XIII. PLENARNI SEJI CENTRALNEGA ODBORA ZSJ

Nadaljevanje s 1. strani.

Osnovni prosvetni tečaj, ki naj bi trajal 9 do 10 mesecev, bi imel v načrtu osnovno znanje iz materinščine, računstva, prirodoslovnih ved, zemljepisja in zgodovine narodov Jugoslavije. Ta tečaj bi imel v glavnem program osnovne šole, prilagojen napredku slušateljev. Spričevalo s tega tečaja bi bilo enakovredno spričevalu osnovne šole.

Šola za splošno izobrazbo delavcev bi bila v bodoče redna šola v šolskem sistemu FLRJ, trajala bi dve leti in imela program nižje gimnazije, oziroma osemletke ter stopnjo nižjega tečajnega izpita.

Vzdrževanje šol za splošno izobrazbo delavcev bi prešlo na organe državne oblasti, vzdrževanje pripravljalnih in osnovnih prosvetnih tečajev pa bi šlo v breme sindikalne organizacije, sredstev iz kulturnega fonda, ki se zbirajo od dobička podjetja.

V šolah za splošno izobrazbo delavcev bi imeli prvenstvo delavci, lahko pa bi bili sprejeti tudi uslužbenci. Poleg šol za splošno izobrazbo so lahko tudi večerne gimnazije, nižje in višje, ki bi imele značaj zasebnega tečaja. V teh gimnazijah bi se delavci usposabljali za polaganje izpitov v rednih gimnazijah.

Ti ukrepi bodo ob polni udeležbi sindikalnih organizacij in vsestranski pomoči organov ljudske oblasti, kakor tudi večji udeležbi prosvetnih delavcev, nedvomno pospešili izobrazbo in kulturno dviganje delavskega razreda. Pridobivanje splošne izobrazbe je treba povezati tudi s pridobivanjem strokovnih nazivov. Danes sicer še ne moremo zahtevati od vsakega strokovnega delavca, da ima določeno stopnjo splošne izobrazbe, dopuščanje takega stanja pa bi škodljivo vplivalo na kakovost strokovnih delavcev in razvoj našega socialističnega gospodarstva.

Govorec o potrebi povezanosti strokovnega znanja z določeno stopnjo splošne izobrazbe, je tovariš Pavičević dejal:

»Za pridobitev naziva priučenega delavca (do 45. leta starosti) bi se zahtevala pismenost, za naziv izučena delavca (do 40. leta starosti) končna osnovna šola ali osnovni prosvetni tečaj, za naziv specialista, višjega specialista ali mojstra (do 35. leta starosti) pa nižja gimnazija z opravljenim nižjim tečajnim izpitom (sedemletka, osemletka) ali šola za splošno izobrazbo delavcev, nižja strokovna šola z zaključnim izpitom ali kaka druga šola, enakovredna nižji gimnaziji. Ti pogoji bi se zahtevali šele po opravljeni predvidi delavcev v nazive in bi veljali samo za nove prevedbe. V izjemnih primerih lahko upravni odbori podjetij v soglasju s poverjeništvom za prosveto oprostijo posamezne kandidate določenih pogojev.

Tudi ti ukrepi bodo vsekakor dvignili zanimanje delavcev za dvig stopnje njihove splošne izobrazbe, povečali bodo zanimanje za prosvetne tečaje in šole za splošno izobrazbo delavcev, ter deli s tem večji pobot delu za izobrazbo delavskega razreda. To so prehodni ukrepi, ki bodo veljali, dokler ne zgradimo sistema za obvezno osemletno šolanje in dokler ne bodo prišle v proizvodnjo nove generacije, ko bodo pogoji za pridobitev strokovnega znanja v skladu z obveznim

Indonezija prosi za sprejem v komisijo za Daljni vzhod

Lake Success, 15. nov. (Tanjug). Indonezijski zunanji minister Mohamed Rum je sporočil novinarjem, da je Indonezijska republika predložila prošnjo za sprejem v članstvo komisije za Daljni vzhod. Indonezijska vlada pričakuje, da bo kot članica te komisije sodelovala pri razgovorih za sklenitev pogodbe z Japonsko.

United Press je zvedel iz dobro obveščenih krogov, da je Trumanov politični svetovalec John Forster Dulles določil poprejšnje razgovore s predstavnikoma Indonezije o Japonski. Mislijo, da bo dobila Indonezija večino glasov, ko bodo glasovali o njenem sprejemu v komisijo za Daljni vzhod.

POPRAVEK

Pri poročilu IOOF Slovenije o izidu volitev v osnovne frontne organizacije, ki smo ga objavili v večerajšnji številki, se mora odstotek udeležbe v okraju Celje-okolica pravilno glasiti 93,2.

Blesteča stran v gospodarskem sodelovanju narodov

in prehranske artikle, izvažajo predvsem industrijske proizvode. Če vzamemo za podkrepitev, da so v češkoslovaškem uvozu znašale že leta 1939 surovine in polproizvodi 57,4% ter v izvozu isto leto izdelki lahke in kovinske industrije nad 65%; leta 1947 pa v izvozu industrijski proizvodi 73% in 1948 81,7% — potem se torej struktura češkoslovaškega gospodarstva ni spremenila na slabše, marveč v še večji delež industrijskih proizvodov — je prvi logičen vtis ugodnosti za CSR več kot utemeljen.

Toda tudi za ta ugodni položaj CSR so sovjetski ekonomisti našli »zdravilo«. Poseben položaj CSR v menjavi s SZ je rodil tudi posebne oblike »sodelovanja«. Ogledimo si nekatere teh oblik.

Vprašanje cene, po kateri se blago zamenjuje, ima v teh posebnih oblikah nedvomno zelo važno vlogo. Blago se namreč zamenjuje po svetovnih cenah samo tam, kjer je to v prid Sovjetski zvezi. Za druge proizvode pa določajo cene sovjetski strokovnjaki. V sovjetski reviji »Boljševik« (št. 6, 1950) sicer piše, da se zamenjava opravlja po cenah, ki zagotavljajo njeno ekvivalentnost. Dokaj bolj točno sliko pa kaže primerjava naslednjih dveh citatov. Cervinski piše v časopisu »Gospodarski planovoj«, ko obravnava trgovinske odnose Sovjetske zveze z informirovskimi državami: »... Osnovno vprašanje je končno v tem, da bi se odstranile težave, kakor so n. pr. preveč visoke cene...« Torej se menjava ne opravlja samo po cenah, ki veljajo na svetovnem trgu, ki nastajajo na kapitalističnih tržiščih in so sredstva eksploatacije nerazvitih dežel s strani razvitih, marveč tudi po cenah, ki so »preveč visoke«. To velja za cene sovjetskih proizvodov. Za cene čeških proizvodov (Češkoslovaška bi bila normalno v ugod-

nejšem položaju) pa pravi časopis »Zahranični obhod« (5. maja 1950), da se določajo po najnižjih cenah na merodajnih svetovnih trgih. Torej je iz tega dokaj dobro razvidno, da so sovjetski ekonomisti do skrajnosti razvili načelo: kupuj poceni in drago prodaj. Eden vzrokov temu njihovemu »uspahu« pa je nedvomno čedalje višja navezanost češkoslovaške zunanje trgovine na Sovjetsko zvezo. Toda o tem podrobneje pozneje.

Kakor je znano, Sovjetska zveza v Češkoslovaški ni šla na pot tako imenovanih mešanih družb. Zaradi tega pa se poslužuje takih metod, kakor je na pr. izvoz surovin v CSR, vezan z določeno količino in kvaliteto končnih proizvodov, ki jih mora izročiti CSR. Ta praksa velja posebno za tekstilno in obutveno industrijo ter ni uveljavljena šele v zadnjem času. Tako je n. pr. češkoslovaška obutvena industrija v Zlinu (sedaj Gottwaldovo) že leta 1948 delala iz ruskih surovin čevlje za Sovjetsko zvezo. Takrat je delež produkcije za SZ znašal 40% zmogljivosti tovarne. Ker je Sovjetska zveza zahtevala proizvode največje kvalitete, so Čehoslovaki iz svojega uvoza iz kapitalističnih dežel dodajali n. pr. gumaste podplate za čevlje itd. Takih primerov je zadnje čase čedalje več. Prav ta obveznost CSR, da daje določeno količino in kvaliteto gotovih proizvodov v zameno za surovine, pa daje številne prednosti Sovjetski zvezi. Tako na primer prihajajo iz Sovjetske zveze čisto surovine slabše kvalitete, zahteva pa izdelke dobre kvalitete. Češkoslovaška je prisiljena dati čisto izdelke iz sovjetskih surovin na notranje tržišče, surovine za izdelke, ki jih je obvezna oddati SZ, pa mora nabaviti za dragocene devize v tujini. Takih primerov je bilo več v zvezi s tekstilno industrijo. Razen tega pa mora

CSR običajno dodajati za izdelavo dokončnih proizvodov še dragocene pomožne surovine, da lahko izdelava proizvede za SZ.

Ena nadaljnjih posebnih oblik »sodelovanja« je pravica kontrole, ki jo ima kupec med proizvodnjo. Tako pravi na primer četrti člen v sovjetsko-češkoslovaški pogodbi o dobavi železnega materiala in strojev: »Kupec (SZ — op. ur.) ima pravico kontrole naročenih izdelkov tudi med proizvodnjo.« Sovjetski kupec, ki s pomočjo svojih strokovnjakov nadzoruje proizvodnjo v češkoslovaških tovarnah, si na ta način popolnoma zagotovi gradivo in proizvode največje kvalitete. Seveda so take določbe v pogodbi tudi tu zgolj enostranske. Češkoslovaški kupec te pravice nima, kajti kdo bi si upal samo pomisliti, da tudi sovjetska industrija da včasih zelo nekalitativne proizvode.

Sovjetska zveza pa si je najboljšje gradivo zagotovila tudi na druge načine. Sem spada predvsem sistem zagotovitve (garancij), ki jih mora dati CSR. Običajno kupec preizkusi in pregleda blago pri prevzemu. Češkoslovaška pa je v trgovini s Sovjetsko zvezo odgovorna tudi za napake, ki jih sovjetski strokovnjaki najdejo po prevzemu. Za blago, ki ga izvažajo v SZ, mora dati zagotovila, ki so vedno trajnejša kakor v trgovini z drugimi državami. Garancije mora dati tudi za take proizvode, kjer to ni v navadi, n. pr. za raznovrstna orodja, predmete precizne mehanike itd. Razumljivo, da te oblike dopuščajo Sovjetski zvezi v trgovanju s Češkoslovaško obilico načinov, da pridejo temeljito na svoj račun.

Vse te posebne in druge oblike pa so predvsem dopoljene s prilaganjem češkoslovaškega gospodarskega plana sovjetskim uvoznim potrebam. S tem v zvezi pa je tudi čedalje večja odvisnost češke zunanje trgovine in gospodarstva od Sovjetske zveze.

(Se nadaljuje)

